

Становище

**От проф. д-р Венетка Иванова Кацарска, хон. преп. в Тракийски
Университет, Педагогически факултет, гр. Стара Загора**

ОТНОСНО: представените материали на **Мария Парасху** за присъждане на образователната и научна степен „Доктор” в област на висше образование 1. Педагогически науки, Професионално направление 1.2. Педагогика, научна специалност Специална педагогика

Тема на дисертацията: Тема: „Невербална комуникация при ученици с увреден слух”

Научен ръководител: Доц. дпн Милен Замфиров

Представени за рецензиране са дисертационен труд на тема: „Невербална комуникация при ученици с увреден слух”, автореферат на труда, 5 доклада от конференции, от които 2 под печат и една статия в сп. „Докторантска академия” – също под печат

Общо представяне и актуалност на изследването

Дисертационният труд, разработен от Мария Парасху, под научното ръководство на доц. дпн Милен Замфиров, включва 189 страници, от тях 155с. –основен текст.

Трудът е посветен на тема, към която имат интерес учени от различни области – филолози, психолози, специални педагози и др. Трудът е богато е илюстриран чрез 62 графики, 21 таблици и 3 схеми. Използвани са 216 литературни източници.

Обосноваването от докторанта на значимостта и актуалността на разработвания проблем приемам като аргументирано и удовлетворяващо.

Структурата на труда включва: Увод, три глави, Изводи и заключение, Приноси, Публикации, Литература и Приложения.

Теоретична част на изследването

Теоретичната част на изследването е посветена на разглеждане на понятието комуникация в теоретичен и съвременен аспект, компонентите на този процес, официалната (формалната) и неофициалната (неформалната) комуникация, изясняване на комуникативните бариери и др въпроси. Докторантката умело фокусира вниманието си върху комуникацията с невербални средства. Положително може да се оцени и представянето на проблема за човешката комуникация в еволюционен план.

Докторантката компетентно е анализирала езика на тялото лицевата експресия, тази на други части на тялото, жестовия език като невербално средство за комуникация, дактилната реч, влиянието на обучителната среда върху особеностите на невербалното общуване при учениците с увреден слух, обучаващи се в специални и общообразователна среда, ролята на различни детерминиращи фактори (вид и степен на слухова загуба и др.).

Като цяло теоретичната част намирам за удовлетворяваща и по отношение на обема и по отношение на съдържателност. Приемам, че М.Парасху добре познава историята и състоянието на изследователския проблем.

Концепция на изследването

Предприетото експериментално изследване е базирано на ясна концепция, отразена във втората част на дисертационния труд.

Целта е ясно определена и значима. Свързана е с подобряване на невербалната комуникация, иницирана от учениците към техните връстници, родители и учители чрез използване на „Три-модулна концептуална програма за невербално общуване при ученици с увреден слух“. Основната цел е компетентно декомпозирана чрез формулираните основни задачи. Хипотезата по своята същност е предположение за недостатъчно адекватно декодиране на невербалните съобщения на учениците с увреден слух. Мисля, че това в действителност често е така, но хипотезата би могла да бъде по-тясно свързана с целта, т.е. да се предположи, че разбирането може да се подобри чрез използването на избраната три-модулна програма. Модулите са добре представени, дейностите по тях (уъркшопове, семинари за учители и родители) – също.

Интерпретация на резултатите

В третата глава са представени резултатите от експерименталното изследване. Ясно са описани критериите и показателите за количествения и качествения анализ. Аргументирани са резултатите от наблюдението и анкетите. Положително оценявам диференцираното представяне на анализа от анкетите с чуващи родители и такива с нарушен слух. Обоснована е мотивацията на родителите от двете подгрупи да подобрят общуването с децата си. Интерес предизвикват и резултатите от анкетите, проведени след участието им в програмата. Положителната промяна в отношенията, приемането на различията и подобряването на комуникацията е несъмнено и е коректно представено.

Интерпретацията на резултатите като цяло е и обективна и насочваща вниманието към нужда от съществена промяна, особено по отношение на средата, в която функционират интегрираните ученици. Изводите и препоръките, както и приносите за теорията и практиката логично произтичат от дисертационното изследване.

Общият брой на участниците в изследването – 346 ученици, учители и родители не оставя у мен съмнение относно резултатите от изследването, изводите, препоръките и приносите.

Автореферат и публикации

Авторефератът е в приемлив обем и отразява всички важни положения от дисертационния труд. Подготвен е в съответствие с неговото съдържание и като цяло съответства на общите изисквания.

Отпечатани са 3 доклада от конференции, още 2 са подготвени и са под печат. Подготвена е и една статия за сп. „Докторантска академия” – също под печат. Всички публикации са в съавторство с научния ръководител – доц. дпн М. Замфиров. Публикациите са свързани с изследователския проблем, разработван от докторантката М. Парасху в дисертационния труд.

Приноси

Приемам с убеденост, че предприетото изследване от Мария Парасху, осъществено под ръководството на неговия научен ръководител – доц. дпн Милен Замфиров логично води до извеждането на приноси.

Самото фокусиране на вниманието от докторантката върху иницирираната от учениците реч и нейното разбиране (в нередко изследвания е обратно) заслужава особено внимание и положителна оценка.

Приемам формулираните приноси от докторантката като съответстващи на изследването и логически произтичащи от него.

Критични бележки и препоръки

Позволявам си да направя бележки относно по-тясната обвързаност на хипотезата с ползваната при изследването „Три-модулна концептуална програма за невербално общуване при ученици с увреден слух”, тъй като чрез изследването се проверява тъкмо нейната пригодност и полезност.

Другата ми бележка е относно разширяването на списъка от използвана литература с български източници. Например на автори като Ц.Попзлатева, Св. Съева, Сл. Лозанова, и др.

Препоръката ми е в бъдеще Мария Парасху да подготви и отпечата самостоятелни публикации.

Заклучение:

На основание изложеното, предлагам на членовете на научното жури с убеденост, на Мария Парасху да бъде присъдена образователната и научна степен „Доктор” в област на висше образование 1. Педагогически науки, Професионално направление 1.2. Педагогика, научна специалност Специална педагогика

София, 28. 06. 2019г.

Подпис:

(Проф. д-р Венетка Ив.Кацарска)